

ÅLANDS BANKING

"Jag har aldrig varit
intresserad av pengar
i sig, men de ger dig
en viss frihet."

GUIDE
Konst som
investering
SIDAN 26

ÖSTERSJÖPROJEKTET
Gips på åländska åkrar
kan ge friskare hav

SVERIGEPAKETET
Smidig start på
studierna utomlands

BJÖRKSÖSKÄR ÄR FRAMTIDEN
Vindkraft hem för
undervattensodlingar

LEIF GW PERSSON

Alltid på jakt efter goda affärer

"Jag ger mig inte in i det som jag inte begriper."

Prisbelönta fonder för ränteplacerare

Hos Ålandsbanken hittar du prisbelönta räntefonder. Vi vet att varje investerares placeringshorisont, sparbehov och riskaptit varierar – något som också återspeglas i vårt fondutbud. Spara bekvämt med våra räntefonder.

- ✓ Ålandsbanken Kort Företagsränta
Bästa nordiska korträntefonden 2023 (Refinitiv Lipper Fund Awards)
- ✓ Ålandsbanken Euro Bond
Bäst i Norden 8 år i rad (Refinitiv Lipper Fund Awards 2014 – 2021)
- ✓ Ålandsbanken Green Bond ESG
4 Morningstarstjärnor (3 år)
- ✓ Ålandsbanken Euro High Yield
3 Morningstarstjärnor (3 år)

Ring oss på 018 29 011 eller läs mer om våra fonder på alandsbanken.ax/banktjanster/spara-placera/fonder

* Notera att investering i fonder innebär en risk. Historisk utveckling är ingen garanti för framtida avkastning. Värdet på en fond, och den avkastning som genereras, kan både öka och minska och du kan förlora hela eller delar av det insatta kapitalet.

Vi går vår egen väg

ÅLANDSBANKEN

Peter
Winberg
Avdelningschef
Företag

LEDARE

Goda relationer – nyckeln till framgång i kriser

VI LEVER I EN TID av stora utmaningar och osäkerhet. Krig, klimatförändringarna och den snabba ränteförändringen har påverkat företag, organisationer och privatpersoner. Hur kan man då överleva och växa i dessa svåra tider? För oss är svaret enkelt: genom att bygga och underhålla goda affärsrelationer.

Affärsrelationer är de band som knyter samman företag, kunder, leverantörer och samarbetspartners såsom din bank. De är baserade på förtroende, respekt, kommunikation och gemensamma mål.

”Vår filosofi är att bygga goda relationer till våra kunder. Vi vill vara en partner, där du som kund känner att du även kan ventilera de svåra frågorna.”

Just nu är näringslivet inne i en mer utmanande tid. Räntenivån är fortfarande inte hög, men den snabba förändringen kom samtidigt som inflation och prishöjningar – så den ekonomiska aktiviteten har fått ta ett rejält kliv bakåt. Det märks hos de åländska företagen och det kan komma att göra ont för en del att komma igenom behovet av omstrukturering.

Vår filosofi är att bygga goda relationer till våra kunder. Vi vill vara en partner, där du som kund känner att du även kan ventilera de svåra frågorna. Ibland är det rätta svaret kanske inte det lätta, men i en god affärsrelation finns acceptans för det, och tillsammans kan vi hitta bra lösningar.

Vi ålänningar är vana vid hårt arbete och även denna gång ska vi klara detta tillsammans, och kanske ha en ännu starkare relation efter. Avslutningsvis vill jag hänvisa till Niklas Wellfelts marknadskrönika i den här tidningen. Vi kan se ljuset i tunneln.

PETER WINBERG
Avdelningschef Företag

FAKTA

Ålandsbanken i siffror

8 637 m€

i aktivt förvaltad kapital 2022.

4,4 m€

har Östersjöprojektet stöttat miljöprojekt med sedan 1997.

År 2035

ska Ålandsbanken ha blivit klimatneutral.

Åland Index

har blivit en internationell standard för hur man mäter klimatavtrycket från privatkonsumtion.

Utsedd till bästa Private banking-aktör i Finland 2021 och 2022.

KANTAR | PROSPERA

KANTAR | PROSPERA

REDAKTION

Ålandsbanking utges av Ålandsbanken,
Nygatan 2, 22100 Mariehamn
Telefon +358 (0)204 29 011
E-post aland@alandsbanken.ax

Chefredaktör Camilla Åkerholm
E-post camilla.akerholm@alandsbanken.ax

Ansvarig utgivare Mikael Mörn
Redaktionell produktion Birdh
Art direction 25AH

Omslagsfoto Andreas Johansson
Tryck Grano Oy på miljövänligt och klimatkompenserat papper.

www.alandsbanken.ax

Nummer 2

Höst/vinter 2023

INTERVJU

LEIF GW PERSSON

Vi pratar pengar, bolag och investeringsfilosofi med den rastlöse entreprenörs själen Leif GW Persson.

38 Q&A SEBASTIAN JOHANS

”Mitt nästa romanprojekt kräver av någon anledning att jag lyssnar mycket på Pulp.”

12

6 I KORTHET

SIGNALER

Världens rikaste land, podd för bolagspitchar, tips när du ska dricka och hur du gör för att bli svårlurad.

9 INNOVATION

SNART ÄR 6G HÄR

I nästa generations mobila kommunikation fortsätter gränserna mellan den fysiska och digitala världen att suddas ut.

10 ÖSTERSJÖPROJEKTET

GIPSSPRIDNING PÅ ÅKRAR

Åländska åkrar färgas vita för miljön. Gipsspridning kan minska utsläppen från jordbruket och skapa friskare hav.

18 ELEKTRIFIERING

ELFLYG DRÖM ELLER VERKLIGHET?

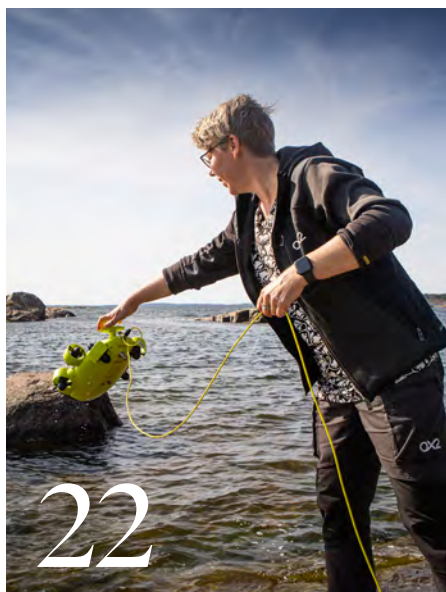
Norden har tätposition i kapplöpningen om elflyg på bred front. Redan 2028 väntas de första kommersiella rutterna öppnas.

COACHEN

STUDERA I SVERIGE

Siktat du på studier i vårt västra grannland? Vi tipsar om vad du ska tänka på och vilka tjänster som finns för att underlätta flytten.

20

22

ÖSTERSJÖPROJEKTET**ODLING UNDER YTAN**

Vid vindkraftverk i havet utvecklas metoder för att skapa gynnsamma miljöer för alger och musslor.

30 FAMILJ OCH JURIDIK**TA MAKTEN ÖVER DIN FRAMTID**

Med en intressebevakningsfullmakt bestämmer du vad som ska hända när du själv inte längre kan ta beslut.

Alltid i Ålandsbanking

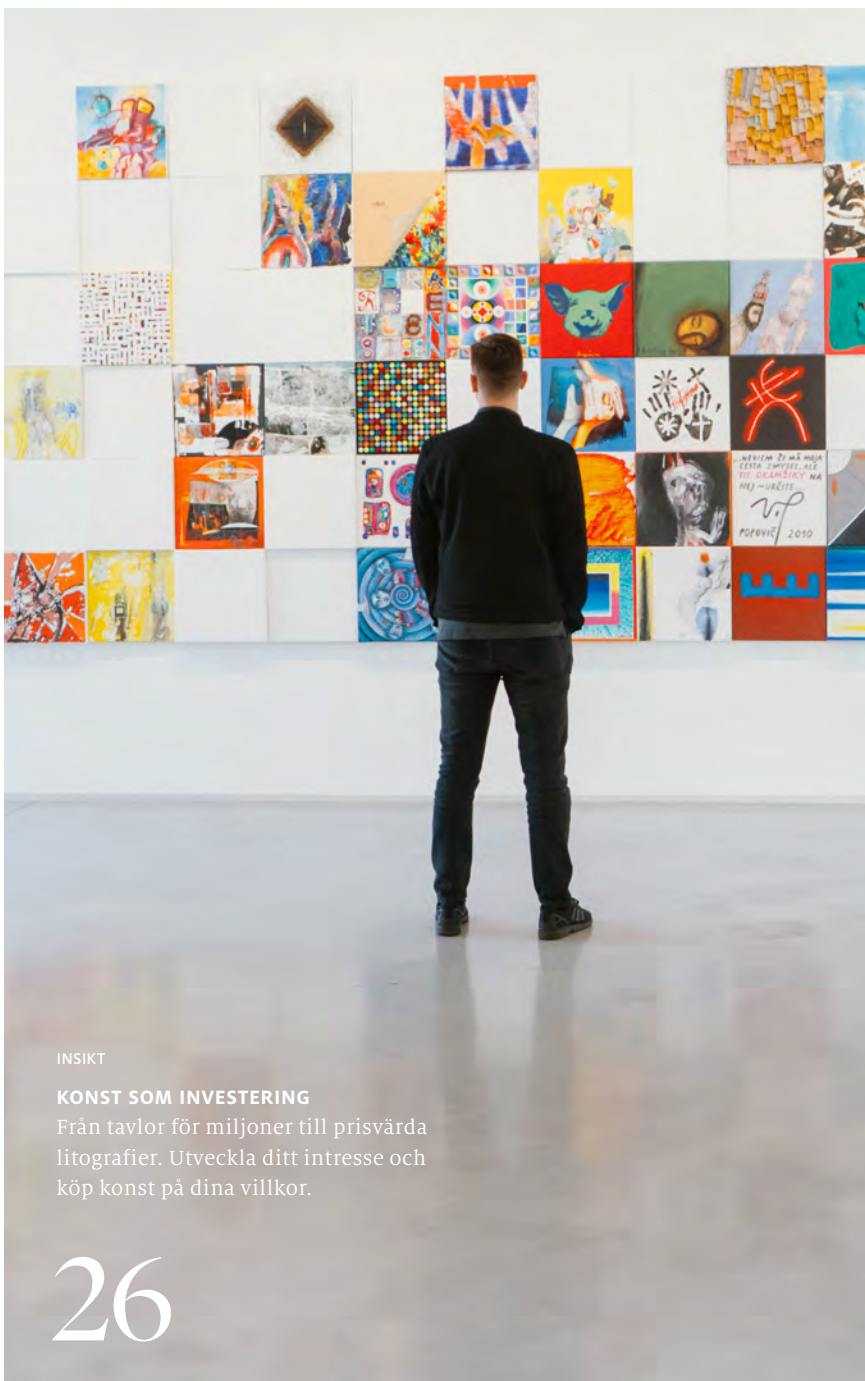
32 MARKNADSKRÖNIKA, NIKLAS WELLFELT**36 TIPS OCH NYHETER FRÅN ÅLANDSBANKEN****38 Q&A, SEBASTIAN JOHANS**

Innehållet i denna trycksak utgör allmän information och inte finansiell rådgivning till enskild person. Även om Ålandsbanken har strävat efter att verifiera informationen kan det inte garanteras att denna i alla avseenden är korrekt, fullständig eller rättvisande. Informationen tar inte hänsyn till enskild persons specifika ekonomiska eller skattemässiga situation. Finansiell rådgivning bör sökas från kvalificerad rådgivare innan någon konkret transaktion genomförs eller handling vidtas. Alla prognoser är förenade med osäkerhet och det faktiska utfallet kan bli ett annat än prognosen. Värdet på finansiella instrument kan variera och reduceras och för vissa även bli negativt. Ålandsbanken friskriver sig från ansvar för samtliga skador och förluster, såväl direkta som indirekta, som kan uppstå i anledning av informationen. Informationen är skyddad av upphovsrätt och får inte utan Ålandsbankens tillstånd kopieras, distribueras eller publiceras. Tvister i anledning av informationen ska prövas enligt finsk rätt av finsk domstol exklusivt.

TIPS**UTBLICK**

Från japandi-trend och Swiftonomics till Goldbergvariationer och topp tre filmer om finanskrisen.

34

INSIKT**KONST SOM INVESTERING**

Från tavlor för miljoner till prisvärda litografier. Utveckla ditt intresse och köp konst på dina villkor.

26

TIDENS TECKEN

VAD ÄR ORSAKEN TILL DEN SVAGA KRONKURSEN?

– RIKSBANKEN HAR UNDER LÅNG TID

varit otydlig i kommunikationen kring hur de ser på den svenska kronan. När inflationen låg under Riksbankens mål på två procent uttryckte de att kronan gärna fick bli svagare för att på så sätt få upp importpriserna och därmed stimulera inflationen. Nu är situationen den omvända med en för hög inflation.

Jag menar att det har skapat osäkerhet på marknaden till Riksbankens inställning till kronkursen.

FINNS ANDRA FÖRKLARINGAR?

– En del utländska investerare menar att den svenska fastighetssektorn pressas av Riksbankens räntehöjningar, vilket riskerar leda till en fastighetskris och recession. Utländska investerare undviker därför svenska tillgångar vilket ytterligare pressar kronkursen.

ÄR KRONAN UNDERVÄRDERAD?

– Jämför man den svenska ekonomins utveckling med den europeiska de senaste sex åren tycker jag inte det motiverar den försvagning av kronan vi sett. Vi har starka statsfinanser, låg arbetslöshet, bytesbalansöverskott och hygglig tillväxt. Allt annat än en förstärkning av kronan under 2024 vore anmärkningsvärt.

NIKLAS WELLFELT
Chefsstrateg,
Ålandsbanken Fondbolag

”Ganska snart förväntar vi oss att alla produkter och tjänster vi använder har lite intelligens inbakad.”

Sam Altman, vd på OpenAI som ligger bakom ChatGPT.

SÅ JÄMSTÄLLDA ÄR STYRELSENA I NORDEN

ANDELEN KVINNOR i bolagens styrelser är större i Norden än i EU som helhet. Siffrorna påverkas av att Island och Norge har lagstiftad kvotering.

Källa: Nordic Statistics Database

Kvinnor i större bolagsstyrelser (procent)

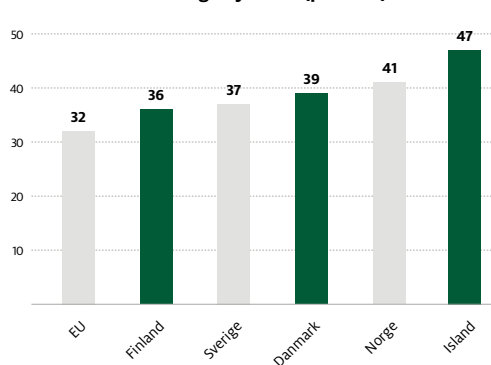

FOTO: ISTOCK/PERIC

SKYDDA DIG MOT BEDRÄGERIER

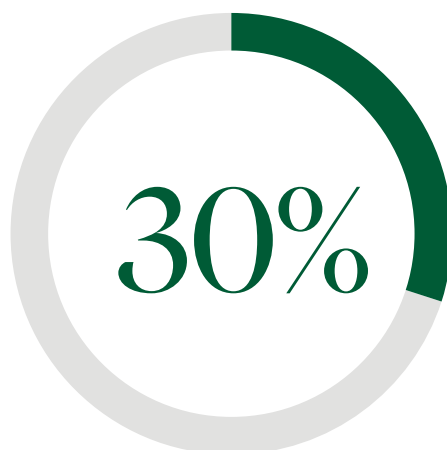
MIKAEL KLOTS RUBINS, SÄKERHETSKONSULT PÅ ZSECURE TIPSAR:

- 1 KLICKA ALDRIG PÅ** okända länkar som kommit via sms eller mejl.
- 2 OM DU BLIR UPPRINGD** och samtalet känns konstigt, be att få ringa upp – kontrollera numret, gärna via växel.
- 3 ANVÄND STARKA LÖSEN-ORD.** Har du dessutom en lösenordshanterare behöver du bara komma ihåg huvudlösenordet så memorerar hanteraren resten.

PRATA PENGAR?

30 PROCENT av finländarna säger att de känner sig bekväma med att prata om pengar. I Norge är siffran 47 procent. I Sverige är andelen hela 62 procent vilket är högst bland 15 jämförda länder och 15 procent över genomsnittet.

Källa: Klarna

Ansöknings-
omgången öppnar
i januari 2024

UPPFINNINGSRIKA NORDBOR

NORDISKA LÄNDER hamnar högt upp på listan över inskickade patentansökningar till Europeiska patentverket (EPO) under 2022.

Flest patent per 1 miljon invånare i Europa 2022:

1. Schweiz	1031
2. Sverige	482
3. Danmark	453
4. Nederländerna	387
5. Finland	386

Källa: EPO

ÖSTERSJÖPROJEKTET

SE HIT STARTUP-ENTREPRENÖR, VISIONÄR, INNOVATÖR OCH PROJEKTLEDARE!

HAR DU EN BRA IDÉ som kan förbättra situationen i Östersjön? Berätta för oss – ansökningsomgången för Ålandsbankens Östersjöprojekt öppnar i januari 2024. För nionde året i rad delar Ålandsbanken ut upp till 550 000 euro till innovationer och idéer för att förbättra situationen i Östersjön.

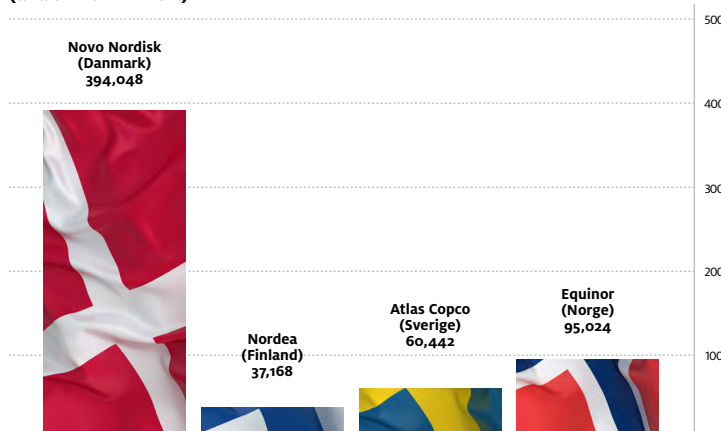
BOLAGSTOPPEN

I SKUGGAN AV BÖRSGIGANTEN

NOVO NORDISKS LÄKEMEDEL inom diabetes och viktminskning har skördat stora framgångar världen över. Den danska läkemedelsjätten tävlar med franska LVMH om att vara Europas högst värderade börsbolag. Våra övriga nordiska storbolag får se sig rejält omkörda. Och kanske är avståndet oväntat stort?

”Den danska läkemedelsjätten tävlar med franska LVMH om att vara Europas högst värderade börsbolag.”

Per 2023-09-29
(alla siffror i MEUR)

PODDTIPS

ENTREPRENÖRER
PITCHAR IDÉER

LEJONKULAN är en podd från nät-tidningen Rapidus där startups och tillväxtbolag som söker kapital grillas av affärsängeln Jan Dahlvist. Under hösten bjuds 15 bolag in till studio och efter årsskiftet väljs några av dem ut till en final. Då får de i en livesändning presentera sina affärsidéer och tillväxtplaner för affärsänglar och venture capital-bolag med riktiga pengar i potten. Ålandsbanken är huvudsponsor till *Lejonkulan*. Finns där poddar finns.

SKEPP O SKOJ!

DU HAR VÄL INTE MISSAT att Mariehamn är världhamn för Tall Ships Races nästa sommar? Den 24–27 juli 2024 har du möjlighet att uppleva mäktiga segelfartyg och festligheter för hela familjen. Ålandsbanken är en av nyckelsponsorerna till Tall Ships Races. Den anrika tävlingen arbetar också för att utveckla unga och främja internationell förståelse och vänskap.

FÖRMÖGENHET

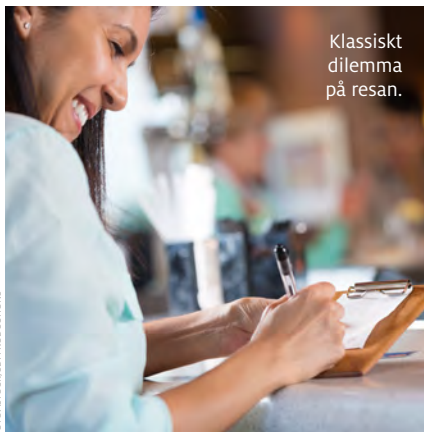
Alplanet har högst genomsnittlig förmögenhet i världen.

FOTO: ISTOCK/JACZHO

RIKAST I VÄRLDEN

SPEGEL, SPEGEL på väggen där, säg mig vilka som rikast i världen är? Om du råkar ha en allvetande spegel som svarar på tilltal skulle den troligtvis svara schweizarna. För enligt Credit Suisses *Global Wealth Report* från 2022, som tittar på hushållens förmögenhet i världen, är den genomsnittliga förmögenheten i Schweiz hela 685 000 dollar.

I Finland var medelförmögenheten 180 000 dollar (ungefär 166 000 euro) per vuxen, vilket är lägre än i Danmark (5:e plats), Norge (7:e plats) och Sverige (14:e plats).

Klassiskt dilemma på resan.

HUR MYCKET SKA
DU GE I DRICKS?

DET ÄR INTE alltid lätt att veta hur mycket drinks du ska lägga när du är ute och reser. En genomgång av sajten *Hawaiianislands.com* visar att du i en tredjedel av världens länder förväntas betala 10 procent i drinks när du beställer på restaurang. Det finns också länder där du inte ska lämna drinks alls – där det till och med kan ses som en förolämpning om du gör det, som Japan och Sydkorea.

	Restaurang	Taxi
Mexiko	15 %	Ingen drinks
USA	20 %	15 %
Frankrike	10 %	10 %
Tyskland	5–10 %	Ingen drinks
Italien	10 %	Ingen drinks
Norge	10–15 %	Ingen drinks
Thailand	Ingen drinks	Avrunda uppåt
Sydafrika	10 %	10 %
Australien	Ingen drinks	Ingen drinks

Källa: *Hawaiianislands.com*

Glöm 5G, nu siktar vi på 6G

Nästa generations mobila kommunikation bjuder på visioner om både ett liv i digitala världar och ett mer hållbart och människovänligt samhälle.

TEXT BJÖRN RAUNIO

FOTO: ISTOCK/PEOPLEIMAGES

KNAPPT HAR VI VANT OSS vid begreppet 5G innan branschens tunga aktörer nu stakar ut vägen till nästa generations mobila kommunikation, 6G. Ännu vet ingen exakt vad 6G blir och hur det kommer att användas. De första 6G-näten väntas bli verklighet någon gång kring 2030. Vad som förutspås är upp till hundra gånger så snabb dataöverföring som 5G.

Tillsammans med framsteg inom sensor-teknik, AI och maskininlärning kommer 6G ha möjlighet att ytterligare sudda ut gränserna mellan det fysiska och digitala. Det talas om en framtid där människor oftare lever och verkar i halv- eller hel-digitala världar. Maskiner och apparater, från kylskåp till bilar, kommer i sin tur att bli bättre på att förstå sin fysiska omgivning och kunna agera utefter den.

MOT METAVERSUM

I praktiken kan detta till exempel innebära helt virtuella möten som känns närmast verkliga eller att interaktion med internet kontinuerligt sköts via smarta glasögon. När du inte rör dig uteslutande i ett alternativt "metaversum" kan exempelvis en karttjänst i glasögonen hjälpa dig att hitta rätt i en förstärkt version av verkligheten.

– Rollen för nästa generationens nätverk är att förena vår upplevelse tvärsöver den fysiska, digitala och mänskliga världen, säger Harish Viswanathan, forskningschef inom radiosystem vid Nokia Bell Labs, visionärt på Nokias hemsida.

MÅNGA MÖJLIGHETER

Ericsson har liknande visioner och ser framför sig att 6G ska ge ett mer människovänligt, hållbart och effektivt samhälle som förbättrar allt från personanpassad sjukvård till jordbruk, resursuttag i industrin, utbildning, miljöövervakning och återvinning.

Mobilnätens utveckling

1G (1980)
Analog telefoni
via NMT-nät

2G (1990)
Digital telefoni
och sms via
GSM-nät

3G (2000)
Bredbandsdata
och internet-
uppkoppling

4G (2010)
Överföringshas-
tigheter som möjlig-
gör till exempel video

5G (2020)
Industriell IoT
(Internet of Things)
och interaktiv video

6G (2030)
Digitala världar
sammanskopplas
med verkligheten

Vita åkrar för friskare hav

För andra året i rad yr vita moln av gips över åkrar på Åland. Gipsspridningen både minskar jordbrukets utsläpp av fosfor till vattendragen och skapar en god jordkvalitet. En effektiv åtgärd för att minska övergödningen av våra havsvikar.

TEXT HELENA FORSGÅRD FOTO SÄDE MÄKEPÄÄ, JOHN NURMINENS STIFTELSE

För lantbrukaren Kristoffer Lundberg var det självklart att testa gipsspridning på sina åkrar.

TRAKTORN KÖR ÖVER ÅKERN med ett stort vitt moln bakom sig. Det är ett pulver av gips som yr i luften och som snabbt färgar marken vit, som ett tunt snötäcke. Gipsbehandlingen används som ett sätt att begränsa utsläppen från åkern och minska övergödningen av Östersjön. Kristoffer Lundberg, som äger åkern, driver både Haga kungsgård i Saltvik och Gesterby Mjolk i Sund. Med sina 700 mjölkkor är han Ålands största mjölkproducent. I stort sett allt foder, som korna äter, odlas lokalt.

För Kristoffer Lundberg var det självklart att upplåta åkermark för gipsspridning.

– Jag är gärna med och bidrar till renare vattendrag. Allt som kan vara bra för miljön är värt att testa, säger han.

VIKAR VÄXER IGEN

Övergödningen av Östersjön märks tydligt på Åland. Vikar växer igen av vass och andra vattenväxter. Badplatser måste tidvis stängas på grund av höga halter av blågröna alger och siktdjupet har minskat.

Enligt en rapport, som publicerades i våras av Husö biologiska station, är havsvikarna mer övergödda än för 20 år sedan. Det påverkar hela ekosystemet. Vissa arter slås ut medan andra frodas i de näringsrika vattnen.

GIPSETS FÖRDELAR

Gipset som sprids på åkern är en biprodukt från tillverkning av konstgödsel och sägs ha två huvudfördelar. Det bidrar till att fosfor och andra ämnen som organiskt kol binds bättre vid markpartiklarna, vilket minskar mängderna som rinner ut i vattendragen i samband med regn. Fosfor i åkermarken är bra för bördigheten, men i vattendragen bidrar det i hög grad till övergödningen.

Dessutom kan gips förbättra jordstruk-

”Gipset som sprids på åkern är en biprodukt från tillverkning av konstgödsel.”

I år sprids 400 ton gips på åländska åkrar.

turen och det är i sin tur bra för växtligheten. Effekten efter en spridning sägs hålla i sig upp till fem år.

ÖKAT INTRESSE HOS LANTBRUKARE

Intresset bland de åländska jordbrukarna för att upplåta sina åkrar för gipsspridning har ökat. Det första året, i fjol, nappade endast två lantbrukare på erbjudandet. I år gick det lättare. Nu är sju med i projektet och arealen har ökat från tolv till hundra hektar.

Jordbrukarna står för själva jobbet på åkern medan gipset och transporten av det till Åland bekostas av John Nurminens Stiftelse.

Alexandra de Haas har anlitats av föreningen Rädda Lumparn för att fungera som koordinatör för projektet på Åland.

– Alla marker lämpar sig inte lika bra och vi har i första hand efterlyst åkermark där lerhalten är hög medan halterna av magnesium inte får vara för låga. Spridningen ska ske på hösten efter skörd och det gäller att pricka in en bra dag då det är torrt i markerna, säger hon.

Spridning av gips på jordbruksmark har testats och utvärderats i Finland under flera år. Forskningsprojektet SAVE inled-

des 2016 av Helsingfors universitet och Finlands miljöcentral. Resultatet visar att belastningen av fosfor i vattendragen minskades med mellan 30 och 50 procent.

REGELBUNDNA PROVER

Vilka effekter gipsspridningen har på Åland visar sig först på sikt. Både vatten- och markprover ska tas regelbundet. Jordbrukarna har också uppmanats att lämna en så kallad nollruta – ett avgränsat område på åkern där man låter bli att sprida ut gips. Då kan man jämföra om jordstrukturen skiljer sig åt där man spridit ut gips och där man inte gjort det.

– Det blir spännande att följa med projektet och att förhoppningsvis få svar på olika frågor. Ser man till exempel skillnad på effekterna beroende på jordart? På Åland är det vanligt att en och samma åker innehåller flera olika jordarter, säger Kristoffer Lundberg.

John Nurminens Stiftelse har spridit gips även på åkrar på det finländska fastlandet och tillsammans med andra aktörer har de planer på nya projekt med gipsspridning i fler länder kring Östersjön.

SAMARBETE MED ÅLANDSBANKEN

En del av Östersjöprojektet

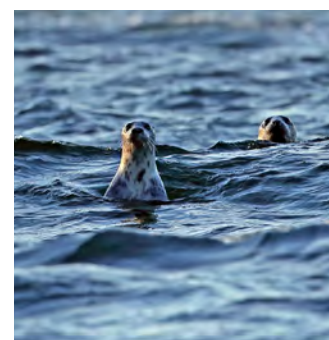
ATT SPRIDA GIPS på Åland är ett pilotprojekt som finansieras av John Nurminens Stiftelse, som driver miljöprojekt i flera länder. Ålandsbanken är sedan 2020 huvudsamarbetspartner till stiftelsen genom Östersjöprojektet.

Gipsprojektet på Åland genomförs i samarbete med föreningen Rädda Lumparn. Föreningen, som grundades 2014, arbetar för att förbättra vattenkvaliteten i Lumparn, en öppen havsfjärd som omges av sju kommuner.

År 2022 spreds 50 ton gips på åländska åkrar. I år sprids 400 ton på totalt 100 hektar.

Alexandra de Haas från Rädda Lumparn koordinerar projektet.

Gipset bidrar till minskad övergödning i sjöar och hav.

Entreprenören Leif GW Persson

Från böcker, filmer och tv till vin, vilt och smarta investeringar. Folkets favoritprofessor Leif GW Persson har byggt sin framgång med oväntad bredd på cv:t. Möt en utpräglad entreprenörssjäl som inte räds att prata pengar och egentligen tycker bättre om att räkna än att skriva.

TEXT OSKAR HAMMARKRANTZ FOTO ANDREAS JOHANSSON

E**N KOPP KAFFE.** Lite sudoku på datorn för att hålla hjärnan i trim. Dagens Nyheter och Svenska Dagbladet för att få koll på världsläget.

– Sedan ringer jag banken för att kolla hur det går.

Så ser en vanlig morgon ut i Sveriges mest kända och folkkära professors liv. De senaste åren har Leif GW Persson blivit nästan lika omskriven för sina investeringar och pengar som för sitt författarskap och tv-framträdanden.

– Folk är på mig hela tiden om att jag ska investera i deras bolag. Men för varje bolag jag tackar ja till, tackar jag nej till fem.

Leif GW Persson är i dag en mångmiljon-industri med både bästsäljande böcker och viner och höga tittarsiffror så fort han visar sig i tv-rutan. Men så har det inte alltid varit.

– Jag var i stort sett pank fram tills jag var 30. Och det fanns inga pengar när jag växte upp.

DE FÖRSTA PENGARNA

1977 fick Leif GW Persson sparken från sitt arbete som expert och rådgivare åt Rikspolisstyrelsen efter att ha blivit indragen i den så kallade Geijer-affären. Där stod han, mer eller mindre arbetslös och med ett nyköpt och högt belånat hus i Djursholm.

Men den motgången vändes snabbt till en framgång när han inspirerad av händelserna släppte debutromanen *Grisfesten* 1978. Den blev årets bästsäljande bok i landet och 1984 gjorde Bo Widerberg en hyllad filmatisering av romanen under namnet *Mannen från Mallorca*.

– Då började det plötsligt regna pengar över huvudet på mig. Och jag började placera pengar på ett seriöst sätt. Jag får fortfarande pengar för den där filmen, en liten summa varje år.

Kanske ingen extravagant garderob, men en uttrycksfull stil vi alla lärt känna.

Därefter har det blivit ytterligare elva romaner, två självbiografiska böcker och ett antal jakt- och kokböcker. Böckerna har filmatiserats eller blivit till tv-serier. Karaktären Evert Bäckström har gått på export i form av den amerikanska tv-serien *Backstrom*. Och det riktigt folkliga genomslaget fick han i tv-programmet *Efterlyst* där han medverkade mellan 1998 och 2010.

Bokförsäljning och filmrättigheter har förstås gjort ett rejält avtryck på bankkontot, men det är ändå investeringarna som stått för de största intäkterna.

– Jag har aldrig varit intresserad av pengar i sig, men de ger dig en viss frihet. Och de gör så att jag kan be folk att dra åt helvete. Det har jag gjort några gånger.

SIFFROR OCH MAGKÄNSLA

När Leif GW Persson väljer vad han ska investera i går han efter ett antal olika parametrar.

– Främst tittar jag på vad bolaget håller på med. Jag ger mig inte in i det som jag inte begriper. Som kryptovalutor, det håller jag mig undan eftersom jag inte förstår det. Jag vill hitta sådant som är basic, som folk behöver. Jag gör en noggrann analys och jag räknar, för jag har alltid varit våldsamt intresserad av att räkna. Mer än att skriva, faktiskt. Men förutom räknandet måste det till något extra, kanske det som kallas magkänsla eller det som tyskarna kallar Fingerspitzengefühl.

Leif GW Perssons många lyckade investeringar har också medfört, på gott och ont, att många småsparare vill ta rygga på professorn. Inte sällan har det hänt att han pratat om en investering i medierna och småspararna följt efter och köpt in sig när aktien stått på topp.

– Jag avråder från att försöka ta rygga på mig. Har man inte de pengarna jag har, har man inte råd att klara av en smäll om ett

”Jag avråder från att försöka ta rygga på mig.”

bolag misslyckas. Jag vill definitivt inte medverka till andras olycka, så att de ger sig in i affärer som de egentligen inte har råd med. För mig räcker det att en av tre investeringar går bra för att jag ska göra en bra vinst.

STARTADE INVESTMENTBOLAG

För att kunna investera mer anonymt startade Leif år 2018 investmentbolaget Arastoupour & Persson Investment AB tillsammans med Ira Arastoupour.

– Förhoppningen var att det skulle gå under radarn, men det dröjde inte länge förrän det kom ut.

Förutom ovan nämnda investmentbolag finns också ett flertal andra bolag i Leif GW Perssons namn. Störst är Leif GW Production AB som 2022 omsatte 19,7 miljoner kronor. I det bolaget hamnar främst inkomster från varumärket GW, exempelvis vinförsäljning.

Sedan flera år tillbaka är Leif GW Persson ohotad herre på täppan när det gäller så kallade kändisviner. Tillsammans med barndomsvännen Christer Tegnér på

Förvaltarbostaden och jaktmarker vid Elghammars slott arrenderas. Ett sätt att slippa byråkratin.

Tegnér & Son har han skapat viner som slår alla rekord. Under 2022 sålde enbart den röda boxen GWS låda nästan osannolika 1 313 913 liter och den vita boxen 793 710 liter. Därtill kan läggas både röda och rosa flaskor liksom ett bubbel och en Riesling.

– Jag vill inte säga vad jag får per flaska, men det är mindre än man kan tro. Den stora vinnaren på mina viner är staten som får in hundratals miljoner i alkoholskatt.

Näst största bolaget är Leif GW Persson AB som har hand om intäkter från författarskap, tv och filmer. Under 2022 omsatte bolaget 8,8 miljoner kronor, men under mer produktiva år med boksläpp och tv-serier kan omsättningen öka rejält. Exempelvis landade siffran år 2018 på 29,7 miljoner kronor.

Värt att nämnas är också GWS jakt, som sysslar med just vad det låter som, och under 2022 omsatte 3,1 miljoner kronor.

FAMILJEN FICK BOLAGEN

Dock äger Leif GW Persson numera inte bolagen som bär hans namn. Leif GW Production AB har han skänkt till sin hustru Kim, och Leif GW Persson AB har han gett bort till sina döttrar.

– Jag har inga bolag kvar och jag sitter inte i några styrelser. Jag har sex barn och tretton barnbarn plus en fru, som jag gett bort det mesta till. Men villkoret när jag gav bort bolagen var att jag skulle få bestämma min egen lön. Jag tar ut 15 miljoner kronor om året, och av det får jag behålla ungefär 7,5 miljoner. Man kan leva ganska gott på de pengarna. Jag äter och dricker gott, men har inga dyra kläder, säger han samtidigt som han drar lite i den slitna jaktvästen han har på sig.

Leif GW Persson oroar sig alltså inte för att inte pengarna ska räcka till. Det gör däremot hans fru Kim ibland.

Leif GW Persson om Ålandsbanken

– Det viktigaste är att banken svarar när jag ringer. Och det gör de på Ålandsbanken. Där kan jag få en personlig kontakt och jag upplever att det finns ett stort mått av professionalitet. Jag hade aktier i Ålandsbanken, och gjorde mig en rejäl slant. Men numera äger jag inga aktier i banken, och det är därför jag känner mig fri att kunna prata om den utan att det ska påverka några kurser eller att några småsparare ska följa efter.

Leif GW Persson investerar med både analys och magkänsla. Han undviker sådant han inte begriper.

”Jag har alltid varit våldsamt intresserad av att räkna. Mer än att skriva, faktiskt.”

PERSONLIGT

Leif GW Persson om ...

ATT PRATA OM PENGAR:

– Det är väl inte så många som pratar så öppet om pengar. Det är jag och Camilla Läckberg som gör det. Det vi har gemensamt är att vi genom eget och hårt arbete förtjänat pengarna och därför inte skäms för dem. Och dessutom hade vi inga pengar när vi växte upp.

AFFÄRSPARTNERN IRAJ

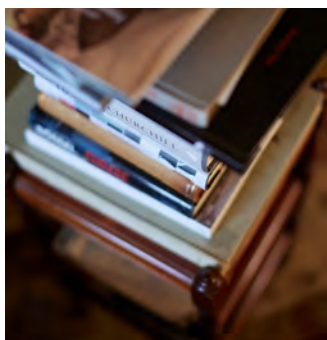
ARASTOUPOUR:

– Jag träffade honom faktiskt genom min tandläkare, en jätteduktig tjej. Hon berättade att hon hade träffat en ny kille. Jag sa att jag vill träffa honom och kolla att det var en vet-tig kille. Så hon presenterade oss för varandra, och det visade sig vara en synnerligen begåvad kille som dessutom är en jävel på att räkna.

ETT AFFÄRSSINNE SOM

GÅTT I ARV:

– Jag har ett barnbarn som heter Malakai, som är tolv år gammal. En briljant kille som ofta har frågat mig om pengar och investeringar. Så jag hjälpte honom att starta ett investmentbolag och stoppade in lite pengar i det. Nu är hans bolag värt många miljoner kronor.

Hemmets många bokhögar vittnar om en aldrig sinande läslust.

”Jag har aldrig varit intresserad av pengar i sig, men de ger dig en viss frihet.”

– Vi kan sitta på Operabaren och äta en bättre lunch. Då kan hon oroa sig för att den kostar tretusen kronor och att vi är slösaktiga. Men då brukar jag säga att under de timmar vi suttit här har du fått avkastning på dina investeringar på kanske femtusen. Så vi går plus ändå.

PASSION FÖR KONST OCH VIN

Även om jaktvästen må vara lite sliten finns det ändå saker Leif GW Persson unnar sig. Vinsamlingen är omvittnat voluminös, exklusiv och dyrbar. Och på kontoret, som ligger vägg i vägg med lägenheten i Solna, kan man få en snabblektion i främst svensk 1900-talskonst. Här hänger verk av Helmer Osslund, Gösta Adrian-Nilsson, Carl Fredrik Hill, Olle Olsson Hagalund och Gerhard Nordström jämte mer samtida konstnärer som Lars Lerin.

– Jag gillar konst och jag gillar vin, men jag ser inget av dem som investeringar. Det är bara något jag tycker om. Ibland kan jag bli våldsamt förtjust i en tavla och köpa den. En period hade jag en massa Bruno Liljefors hemma tills jag vaknade en dag och inte tyckte om dem längre.

Förutom bostadsrätten i Solna arrenderar Leif GW Persson också förvaltarbostaden och jaktmarker vid Elghammars slott utanför Gnesta i Sörmland.

– Att jag arrenderar jaktmark istället för att äga beror på att jag faktiskt ägt jaktmarker tidigare. Jag fick hålla på att fylla i blanketter hela tiden, så jag tröttnade. Det gick inte att värja sig för byråkratin.

VARUMÄRKESSKYDDAD

Det räcker att säga ”GW” så vet i princip varenda svensk vem det handlar om. Just bokstäverna GW är också varumärkesskyddade och registrerade inom EU i samband med bland annat ”alkoholhaltiga drycker utom öl” samt tobak och snus.

– Vin och snus har jag inga problem att kopplas ihop med eller investera i. Brännvin undviker jag dock, för det är för nära till att dra fram kniven. Det leder ofta till mycket våld. Och jag undviker vissa sektorer. Jag investerar inte i spelbolag eftersom spelmissbruk är ett jätteproblem. Och jag skulle inte tycka det var så roligt att sätta mitt namn på inkontinensblöjan GW. Så jag håller mig mest till viltkött och vin.

Trots 78 år fyllda, eller ”78 och ett halvt”, som han säger själv, har Leif GW Persson inga som helst planer på att dra sig tillbaka till ett stillsamt pensionärsliv. Att åka på kryssningar eller liknande lockar inte det minsta.

– Jag fixar inte sådant, att ligga och sola magen. Jag måste ha något att göra. Som att läsa. Jag får en massa böcker skickade till mig, säger han och pekar på två stora boktravar bredvid soffan.

Överströmmar Andrew Waldens roman-debut *Jävla karlar* och under den hittar vi Anders Levéns helt nytänkta älgkokbok.

– Allt det där är oläst, så jag ligger lite efter. Två dagar i veckan medverkar han i Nyhetsmorgon i TV4 och får utrymme för sitt stora livsintresse, nämligen brott. Och det finns några uppslag till nya romaner i byrålådan.

– Om jag slutade jobba skulle jag nog dö direkt.

*"Jag har sex barn och tretton barnbarn
plus en fru, som jag gett bort det mesta till.
Men villkoret när jag gav bort bolagen var
att jag skulle få bestämma min egen lön."*

Resor med elflyg snart verklighet

Vi står på tröskeln till en revolution inom flygindustrin. Med draghjälp från den snabba elbilsutvecklingen ökas takten i racet om det kommersiella elflyget. Norden ligger i framkant inom både teknisk innovation och satsningar från de stora flygbolagen.

TEXT GUSTAF BRICKMAN

”FRAMTIDEN ÄR REDAN HÄR – den är bara ojämnt distribuerad”. Det klassiska citatet från science fiction-författaren William Gibson passar ofta väl för att beskriva teknikrevolutioner i samhället, och inte minst elektrifieringen av flygindustrin. För samtidigt som flygresor är en av världens stora klimatbovar så har små eldrivna privatflygplan existerat i flera år. Och allt pekar nu på att stora förändringar har tagit fart på allvar.

I somras uppmärksammades SAS för att ha öppnat biljettförsäljningen till bolagets första elflygstolar. År 2028 planerar SAS att börja flyga elektriskt. Även Finnair har

liknande planer med ambitionen att vara i luften redan 2026 och nyligen tillkännagav Ålands landskapsregering en satsning på eldrivna rutter till och från Mariehamn.

Som det ser ut nu kan alltså världens första eldrivna reguljärflygning bli en nordisk sådan – även om liknande projekt pågår på olika håll i världen.

DRAGHJÄLP AV BILINDUSTRIN

En flygplansmodell som kan vara aktuell för att trafikera någon av premiärsträckorna är ES-30, ett propellerplan som kan ta 30 passagerare och utvecklas av det svenska bolaget Heart Aerospace. Simon Newitt är President & Chief Commercial Officer på Heart Aerospace, och han menar att utvecklingen just nu flyger fram.

”Målet är inte att ta fram något sensationellt, att bara lyckas är spektakulärt nog.”

Modellen ES-30 tar 30 passagerare och är aktuell för de första kommersiella resorna i Norden.

Åland satsar på elflyg

I mars 2023 tillkännagav Heart Aerospace och Ålands landskapsregering ett samarbete för att undersöka hur elflyg kan vara ett sätt att utveckla hållbara kommunikationer till Åland.

FOTO: HEART AEROSPACE

– Batteriteknik och laddinfrastruktur utvecklas väldigt snabbt tack vare den elektrifiering som sker i bilindustrin. Det är en utveckling som vi kan ta del av även på flygplanssidan. Själva eldriften bygger i grunden på samma teknologi, säger Simon Newitt.

Dessutom finns det mycket intresserat kapital för den här typen av gröna satsningar – både privat och offentligt.

– Bill Gates klimatfond har till exempel investerat i vårt bolag, och med EU:s storsatsning på hållbarhet finns en vilja att investera i lösningar – för sluta flyga kommer vi inte. Här är eldrift en given väg framåt.

PROPELLERPLAN MED FEM TON BATTERI

För resenären bjuder framtidens eldrivna

flygplan inte på någon dramatisk förändring. De ser ut och fungerar mer eller mindre som ett vanligt propellerplan, ett medvetet val för att snabbt kunna ta fram flygplan som ska godkännas av de rigorösa luftfartsmyndigheterna.

– Det här handlar inte om att återuppfinna flygplanet, utan om att gå över till eldrift och göra flygindustrin hållbar. Målet är inte att ta fram något sensationellt – att bara lyckas är spektakulärt nog, säger Simon Newitt.

HYBRIDDRIFT

Under huven har det dock skett en hel del innovation. I ES-30 finns ett batteri som väger fem ton och som ska kunna snabbaddas på 30 minuter. Det finns också en turbogenerator som omvandlar vanligt

flygbränsle till el vid behov.

– På så sätt kan man förlänga räckvidden från cirka 200 kilometer till 400 kilometer, och även på kortare flygningar är hybriddriften ett sätt att skapa en säkerhetsmarginal i räckvidden.

MER FLYG FÖR FLER

I dag har bara hälften av jordens befolkning suttit på ett flygplan. Simon Newitt ser framför sig att elflygen kan förändra det.

– Runt om i världen finns det tusentals små flygfält som sällan eller aldrig används. Jag tror att de kommer att leva upp igen. Elflyg kommer att vara billigare än fossilflyg, väldigt hållbart och ett klart snabbare alternativ än regionalbussen eller tåget. 🌱

Cassandra Åkerholm, liksom många andra ålänningar, har valt Uppsala Universitet för sina studier i Sverige.

Smidig start på studierna i Sverige

Många åländska ungdomar väljer Sverige för högre studier. Med Ålandsbankens hjälp går det smidigt att skaffa svenskt bankkonto, Swish och en passande försäkring utan att först behöva besöka Ålandsbanken i Sverige.

TEXT RICHARD SIGRAY FOTO EWA AHLIN

VI HAR STÄMT TRÄFF vid det anrika Universitetshuset. Cassandra Åkerholm anländer inte helt oväntat på cykel. Vi befinner oss i studentstaden Uppsala, en av Sveriges mest cykeltäta städer.

Hon har nyligen flyttat hit för att studera till grundskolelärare. Efter att ha tagit studenten vid Ålands lyceum i Mariehamn följde två år med backpacker-resande i Sydostasien och arbete på förskola samt som assistent på en högstadieskola. Att

”En fördel är att man inte behöver resa till Sverige för att öppna ett svenskt bankkonto vilket min förra bank krävde.”

jobba med människor kändes naturligt och någonstans där föddes idén till att bli lärare. Uppsala var ett givet val som studieort.

– Jag har alltid velat fara till Sverige och det känns naturligt för mig plugga på en svensk-språkig högskola eftersom min finska inte är den bästa. Dessutom är det närmare hem till Åland. Jag började tidigt att leta efter bostad i Uppsala eftersom jag var ganska säker på att komma in. Det var skönt att ha boendet på plats tidigt, berättar Cassandra Åkerholm.

ÖPPNA KONTO FRÅN ÅLAND

När vi pratas vid har terminen just startat och det är fullt upp med både kurser och sociala aktiviteter på fritiden. Flera kompisar har också flyttat till Uppsala. Cassandra Åkerholm bor i Svartbäcken endast 12 minuters cykelväg från skolan.

Själva flytten gick smidigt. Det första hon gjorde var att skaffa sig ett svenskt personnummer genom Skatteverket och att folkbokföra sig i Sverige.

– Jag passade också på att bli kund hos Ålandsbanken. En fördel är att man inte behöver resa till Sverige för att öppna ett

svenskt bankkonto vilket min förra bank krävde. Ålandsbanken öppnade konto och Swish knutet till mitt finska telefonnummer snabbt från Åland, säger hon.

SVERIGE MEST POPULÄRT

Varje år hjälper Ålandsbanken många ungdomar att flytta till Sverige för studier. Bara under sommarmånaderna tecknades ett sjuttioal så kallade Sverigepaket.

– Vi får många förfrågningar från ungdomar som har en annan bank. Det som krävs innan vi öppnar konto i Ålandsbanken Sverige är att man blir kund hos oss på Ålandsbanken Finland och att vi ser att man använder oss som huvudbank och gör transaktioner. Så tänk på att vara ute i god tid. För dem som redan är kunder hos oss löser vi det på någon dag, berättar Eva-Mari Berglund på Citykontoret i Mariehamn.

Enligt Ålands statistik- och utredningsbyrå studerade 1430 personer utanför Åland under 2022, varav 810 i Sverige och 559 på det finländska fastlandet. Även om Sverige toppar listan har trenden de senaste tio åren varit att allt fler väljer att studera i Finland. Förra året var de mest populära lärosätena Uppsala universitet och Yrkes-högskolan Novia följt av Åbo akademi.

För Cassandra Åkerholm väntar nu fyra års studier i Uppsala och efter det ser hon framför sig att jobba i Sverige eller på Åland och senare kanske fortbilda sig till högstadielärare eller speciallärare. Hon stortrivs i Uppsala, men visst kan det smyga sig in en hemlängtan ibland.

– Det har varit en intensiv start på studierna, men jag saknar så klart familjen och åker hem när jag hinner under hösten, säger hon med ett leende.

Tänk på det här vid flytt till Sverige

DU BEHÖVER SKAFFA svenskt personnummer hos Skatteverket och folkbokföra dig i Sverige. Det måste du göra på plats i landet. Gör det i god tid eftersom det är en viss handläggningstid.

– Meddela banken ditt svenska personnummer så fort du fått det, samt ny adress och eventuellt nytt telefonnummer.

– För att skaffa BankID behöver du besöka banken med svensk legitimation.

– Sök studie- och bostadsbidrag hos AMS.

FAKTA

Skillnad mellan Mobilt BankID och Mobilt SäkerhetsID

MOBILT SÄKERHETSID fungerar på samma sätt som Mobilt BankID, men bara i bankens egna kanaler. Det innebär att du kan använda det för att logga in i Mobilbanken och för att swisha pengar till kompisar. Däremot kan du inte använda det för att logga in hos olika myndigheter. När du har skrivit dig i Sverige, skaffat svenskt personnummer och id-kort från Skatteverket kan du gå in på närmsta Ålandsbankenkontor och ansöka om ett Mobilt BankID.

Ålandsbankens Sverigepaket för studerande

GER DIG KOSTNADSFRITT tillgång till konto, kort och digitala tjänster hos Ålandsbanken Sverige.

– MasterCard debetkort, kostnadsfritt under tre år.

– Reseförsäkring ingår i debetkortet när minst 75 procent av resan betalats med kortet.

– Möjlighet att skaffa Swish och som även fungerar på finskt mobilabonnemang.

– Tillgänglig för dem som är 18-29 år.

– Studieintyg krävs.

– Möjlighet för dig som är upp till 25 år att teckna AX3-bas som i samarbete med Ömsen erbjuder rabatterad hemförsäkring.

A photograph of a rocky shoreline. The rocks are dark and covered in various types of moss and lichen, including some bright yellow-green patches. A thin white rope or string is stretched across the rocks. In the foreground, there is a body of dark, rippling water. The overall scene is natural and somewhat rugged.

Framtidens undervattens- odlingar testas på Björkskär

Kan havsbaserad vindkraft medföra en ökad biologisk mångfald? Det undersöks nu i tester vid Björkskär i Saltviks skärgård. Förutom att producera grön el kan vindkraftparkerna även komma att härbärgera artificiella rev för alg- och musselodlingar.

TEXT LIZ LINDVALL FOTO TOMAS ÄRLEMO

VI SER EN ÖRN från motorbåten som tar oss över fjärden till Björkskär i Saltviks skärgård. Örnen svävar högt upp och långsamt, som om den njuter av utsikten. Vattnet under oss är lika blått som himlen, men grumligare. Det är en hisnande tanke att 70 procent av jordklotets yta täcks av hav. Trots det vet vi mer om rymden än om vad som händer under ytan.

Kaptenen och holmens ägare Johan Mörn angör vant båten vid bryggan intill båt- huset. Anni, Sven och Erik hette syskonen som bodde senast på ön. Deras hus står fortfarande kvar, som en tidskapsel och påminnelse om livets förgänglighet.

FÖRBÄTTRA HAVSMILJÖN

Inne i båthuset har Joel Lindholm från Under Ytan AB dukat upp munsbitar av alger och tång i olika former på en träbricka. Allt både doftar och smakar hav.

I Asien har de länge förstått makroalgers värde, men här förknippar vi mest vattenväxterna med övergödning och den problematiska algblomningen i mitten av sommaren.

– Algblomning består egentligen av cyanobakterier. Det är mikroskopiska organismer som vid massförekomst ser ut och uppför sig som mikroalger, växtplankton och djurplankton – men inte är det, säger Joel Lindholm.

Han berättar om ätbara alger och hur

Testerna som utförs vid Björkskär finansieras av OX2 och Ålandsbankens Östersjöprojekt.

Undervattensdrönaren är marinbiologen Lotta Nummelins ögon under ytan.

Entreprenörerna Joel Lindholm och Magnus Hanstén vill motverka övergödningen av Östersjön genom algodlingar.

”Vi tittar på vilken påverkan som vindkraftverken har på miljön, naturen och människan, men vi vill även gå ett steg längre och vara med och bidra till att förbättra havsmiljön i Östersjön.”

näringsrika de är samt hur alger och musslor hjälper till att rena vattnet. Vi får provsmaka blåstång som han har kokat i vatten tillsammans med mynta, honung och den sjögräsliknande grönalgen Ulva som enkelt går att plocka vid strandkanten.

OLIKA METODER TESTAS

Så varför allt detta prat om alger? Jo, just nu pågår ett gemensamt projekt ute på Björkskär, där vindkraftutvecklaren OX2 och startup-företagen Under Ytan AB och Nemo Seafarms Oy testar olika metoder för att odla alger, musslor och skapa artificiella rev vid de havsbaserade vindkraftparkerna. Finansieringen kommer från OX2 och Ålandsbankens Östersjöprojekt.

– När vi installerar våra turbiner i havet behöver vi se till att göra det på ett så ansvarsfullt sätt som möjligt. Vi gör därför miljökonsekvensbedömningar och tittar på vilken påverkan som vindkraftverken har på miljön, naturen och människan. Sen vill vi även gå ett steg längre och vara med och bidra till att förbättra havsmiljön i Östersjön, säger Lotta Nummelin, Permit Manager på OX2 Åland, och tillägger:

– Vi har ännu inte sammanställt våra resultat och projektet fortgår, men mycket tyder på att det finns möjligheter att öka biodiversiteten vid vindkraftparkerna. Därför håller vi nu på att prova, prova, prova och lära oss så mycket som möjligt.

MÅNGA ANVÄNDINGSOMRÅDEN

Under sommaren har olika ytor testats. Vilka

”Därför håller vi nu på att prova, prova, prova och lära oss så mycket som möjligt.”

Tester pågår. Vilka material, ytor och vinklar attraherar det marina livet mest?

material skulle kunna användas på vindkraftverken för att attrahera fiskar och alger? Fundamenten kanske kan fungera som artificiella rev där det marina livet frodas.

– Vi har även tittat på djup, temperaturer, placeringar och vinklar, säger Lotta Nummelin.

Även alger har planterats ut på linor och friflytande lådor för att kunna studera

hur de växer till sig.

Magnus Hanstén från Nemo Seafarms tror att det finns goda förutsättningar att utöva kommersiell odling av alger.

– Vi märker att detta är en fråga som diskuteras i hela Europa, betonar han. Förutom att vara föda för oss människor kan även algerna användas inom läkemedelsindustrin och i framtagningen av

bioplaster. I skönhetsindustrin används redan alger i både smink och krämer.

Efter att provningarna är klara och utvärderade kan det bli aktuellt att testa i större omfattning vid någon av OX2:s havsbaserade vindparker.

Återstår att se, men kanske kommer en ökande andel av maten på din tallrik i framtiden att ha skördats ute till havs.

Visste du det här om alger?

Alger renar vatten.

De innehåller viktiga vitaminer och mineraler som järn, zink, magnesium och B12.

Alger är rika på Omega 3 och ett bra komplement till fisk i kosten.

Kokt blåstång med mynta och honung som hors-d'œuvre. Räkna med mer alger på menyn framöver.

Konst som investering

Osannolika fynd, tavlor för miljonbelopp, förfalskningar och spekulationer. Konstvärldens marknad är lika komplex och nyckfull som börsen. För att göra konst till en god affär är det oftast säkrast att lita på hjärtat.

TEXT KAROLINA MODIG FOTO TRISTAN FEWINGS/GETTY IMAGES, MARTIN PECHY, CLAUDIO SCHWARZ

DEN 15 NOVEMBER 2017 såldes tavlan *Salvator Mundi* på Christie's auktionshus i London. Tavlan sades vara målad av renässanskonstnären Leonardo Da Vinci. Det redan svindlande utgångspriset på 100 miljoner dollar passerades snabbt. I båset med telefonbud pågick intensiva samtal, det var därifrån de högsta buden kom. Till slut kom så det anonyma bud som skulle komma att bli slutpriset: 450 miljoner dollar.

Köparen visade sig vara en saudiarabisk prins, som hade budat på uppdrag av kronprinsen Mohammed Bin Salman. Uppståndelsen har fortsatt efter köpet, och i dag tror de flesta experter att målningen till största delen är målad av en av da Vincis lärjungar. Många menar också att det var en skandal i sig att en Leonardo da Vinci-tavla lades ut på auktion och inte skänkts till ett museum för vidare granskning.

LIK AKTIEMARKNADEN

Detta är förstås en alldeles särskilt märklig historia. Men även om det är ett exceptionellt fall, kan det ändå säga oss något om konstmarknaden? Är det rimligt att en målning säljs för över 400 miljoner euro? Vad ligger i ett sådant värde?

Salvator Mundi blev den dyraste tavlan någonsin att säljas på en auktion, men det är inte det enda konstverk vars pris har skjutit i höjden. De enorma ekonomiska värden som kopplas till vissa verk har gjort

Salvator Mundi.

”Är det rimligt att en målning säljs för över 400 miljoner euro?”

konstmarknaden till en plats där många, likt på aktiemarknaden, spekulerar i möjliga värdeökningar.

KONSTNÄRENS RYKTE VIKTIGT

Vad är det då som styr priset på ett konstverk, och vilka verk är det som stiger i värde? Till viss del handlar det om konkreta aspekter som storlek, teknik och popularitet. För okända konstnärer eller sådana som befinner sig i ett tidigt skede i sin karriär, är det faktorer som är kopplade till konstverket i sig som styr prissättningen. Men snart blir konstnären och konstnärskapet den avgörande faktorn. Sämre verk av en känd konstnär kan till exempel ge högre priser än ett fantastiskt verk av en okänd konstnär. Det som främst styr prisutvecklingen är konstnärens rykte som påverkas av utbildning, utställningar, vem som köper konstnärens verk och uppmärksamhet. Ju mer känd och erkänd, desto högre pris.

MYCKET SOM PÅVERKAR PRISET

Även tillgången på verk kan påverka prisen. En konstnär som producerar väldigt många verk kan sälja mer, men kanske då för lägre pris per verk. Samtidigt måste produktionen vara tillräckligt stor för att skapa uppmärksamhet och nå ut till en stor publik. Till viss del kan utbudet påverkas av gallerister och samlare själva, som kan se till att verk inte kommer ut för ofta på auktion för att priserna inte ska riskera att sjunka.

Georgina Adam, senior redaktör för *The Art Newspaper* och reporter på *Financial Times*, har förklarat att värdering är ett

KOM IGÅNG MED DIN KONSTSAMLING

Skaffa kunskap

1 GÅ PÅ ELEVUTSTÄLLNINGAR och gallerier. Lär dig att se skillnad på vad du gillar och inte. Våga fråga om det finns något i din prisklass, ibland finns verk i upplaga som inte ställs ut som en del av utställningen.

2 ÄR DET NÅGOT NYTT KONSTNÄRSKAP du blir särskilt intresserad av? Sätt dig in i det och börja följa. Då får du dels själv se hur konstnärskapet utvecklas, och dels köper du nästan alltid när det är som billigast.

3 KOLLA VAD GALLERIerna VISAR på olika internationella mässor. Ofta visar de konstnärer som de vill lyfta och skapa kännedom kring internationellt.

4 GÅ MED I EN KONSTFÖRENING. Då blir du inbjuden till utställningar, ateljébesök och konstutlotningar.

5 ORIENTERA DIG I BÖCKER OM KONST, magasin och på internet. Prenumerera på nyhetsbrev från gallerier och auktionshus.

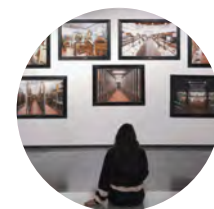

FOTO: UNSPLASH/CLAUDIO SCHWARZ

Halle 550 i Zürich. Att ofta besöka utställningar och gallerier är ett effektivt sätt att utveckla sitt konstintresse.

”Det är bra att låta sin smak utvecklas över tid, och framför allt att vara sann mot sig själv.”

slags konsensus mellan marknaden och olika professionella aktörer som väljer vilka verk som ska visas på arenor som exempelvis internationella utställningar eller offentliga institutioner. Gallerister, auktionshus, samlare och museer hjälps åt att bygga och behålla värden med hjälp av PR-byråer och olika nätverk. Vissa företag med stora konstsamlingar lånar ut verk till museer, sponsrar konstutställningar och ger ut kataloger för att på så sätt höja värdet på sin egen konst.

ATT INVESTERA SOM LEKMAN

Hur ska då gemene man ställa sig till konst som investeringsform? De flesta experter råder alla som vill köpa konst på en ”rimlig” nivå att investera i konst utan

att spekulera i värdeökning. En bra affär är helt enkelt att få tag i något du tycker om, eftersom det då blir en daglig avkastning i att ha konstverket nära dig, hela tiden, så fort du tittar på det.

Ekonomiprofessorn Michael Moses, en av upphovsmännen till Sotheby’s Mei Moses Fine Art Index, menar också att du inte ska vänta dig några snabba klipp. Det finns redan så mycket kompetens och expertkunskap på konstmarknaden att det enligt Moses är som att hitta en nål i en höstack. Han lyfter i stället fram vikten av långsiktighet.

Detta bekräftas i en magisteruppsats från Handelshögskolan i Stockholm av studenterna Dennis Kundu och Alexander Raza. Genom att studera 25 967 transaktioner av

”I de lägre prisnivåerna är det bättre att se på konst som konsumtion snarare än som investering.”

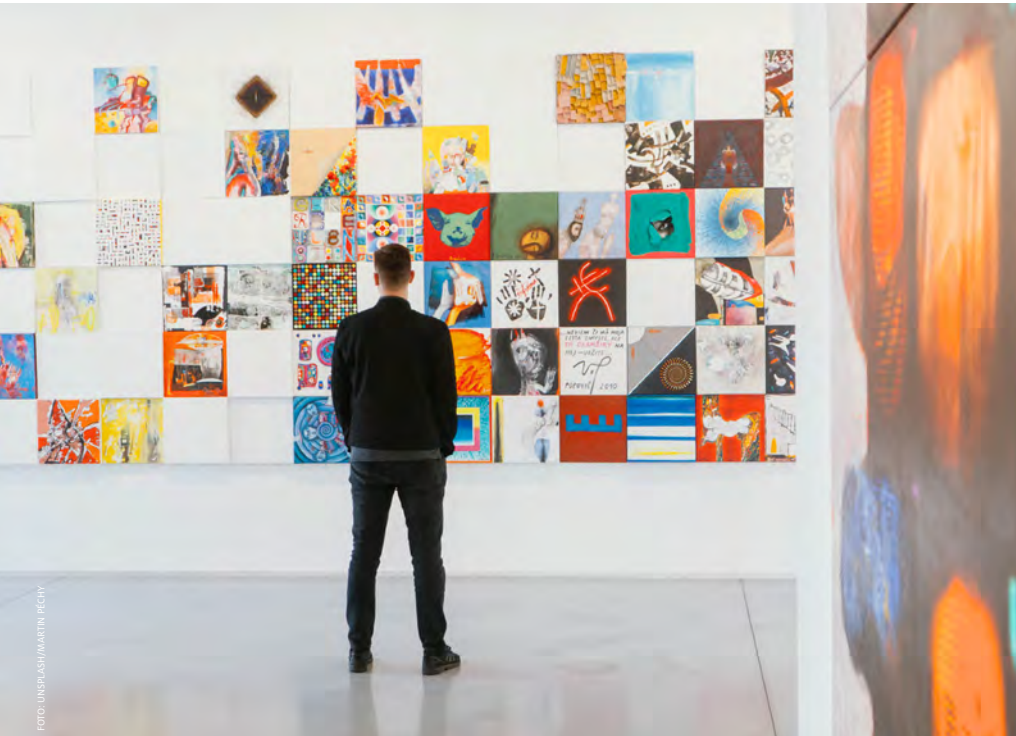

FOTO: UNSPLASH/MARTIN PECIVY

Signerade grafiska verk räknas som konstverk till skillnad från en plansch eller affisch.

högkvalitativa oljemålningar av icke nu levande svenska konstnärer, sålda i Sverige mellan 1985 och 2016, har Kundu och Raza kommit fram till att den svenska konstmarknaden genererat en genomsnittlig blygsam avkastning på 0,6 procent per år. Aktiemarknaden avkastade under samma period 10,3 procent. ”Ska man köpa tavlor, måste det därför motiveras med att man älskar konst”, menade Peter Jennergren, professor och handledare för studien på Handelshögskolan.

KONST SOM KONSUMTION

Som ny entusiast och i de lägre prisnivåerna är det alltså bättre att se på konst som konsumtion snarare än som investering. Det är också bra att låta sin smak utvecklas över

tid, och framför allt att vara sann mot sig själv. Det är lika okej att inte tycka om konst som hyllas av kritiker som att älska det som inte får uppmärksamhet. Ska du göra klipp är det kanske till och med en förutsättning.

Signe och Ane Gyllenbergs samling av Helene Schjerfbeck-verk är ett exempel på det. Helene Schjerfbeck räknas som en av Finlands främsta konstnärer genom tiderna, hennes målningar har sålts för över miljonen på auktion. Men Ane Gyllenberg föll tidigt för Schjerfbecks konstnärskap. Han köpte det första verket, *Lövhyddohög-tiden*, redan på 1930-talet och brevväxlade med konstnären för att få uppgifter om målningarna. Samlingen växte och i dag finns 39 verk av Schjerfbeck i Signe och Ane Gyllenbergs stiftelses konstsamling. 🇸🇪

KOM IGÅNG MED DIN KONSTSAMLING

Köp konst

- 1 LITA PÅ DIN SMAK**, låt din känslomässiga dragning till verket avgöra.
- 2 KÖP I FÖRSTA HAND KONST PÅ FÖRSTAHANDSMARKNADEN**, det vill säga direkt från gallerister och konstnärer, hellre än på auktion. Då går de pengar du betalar till dem som faktiskt håller konstlivet vid liv och du blir en mini-mecenat.
- 3 VÄLJ KONSTNÄRER SOM ÄR SÄRPRÄGLADE**, helst sådana som tillför nya dimensioner till sitt medium. Välj konstnärer som skapar verk som berättar något om sin samtid.
- 4 VÄLJ VERK SOM VÄCKER FUNDERINGAR**, som du kanske inte riktigt förstår och som ger lite motstånd.
- 5 KÖP GRAFISKA VERK** – litografier, etsningar eller liknande. Det är ett sätt att kunna köpa ”dyrare” konstnärer för ett lägre pris, och till skillnad från en plansch eller affisch räknas ett signerat grafiskt verk fortfarande som ett konstverk.
- 6 VILL DU KÖPA PÅ AUKTION?** Läs på, försök få koll på trender och köp tidigt. En trend kan till exempel vara att det börjar pratas om att det finns för få kvinnliga konstnärer i museernas samlingar. Då kan man titta på kvinnliga 1800-talskonstnärer och vara ganska säkra på att de kommer att stiga i pris över tid.

Ta kontroll över din framtid redan i dag

En olycka eller allvarlig sjukdom kan plötsligt vända upp och ner på livet. Med en intressebevakningsfullmakt bestämmer du själv vad som ska hända om du inte längre kan fatta beslut kring personliga och ekonomiska angelägenheter.

TEXT FANNY THALÉN ILLUSTRATION BJÖRN ÖBERG

Intressebevakningsfullmakt är ett stöd för både dig själv och dina nära.

EN INTRESSEBEVAKNINGSFULLMAKT är ett personligare och smidigare sätt att ordna hur dina ärenden sköts än genom allmän intressebevakning. Med en fullmakt av den här typen behåller du din beslutanderätt även om du förlorar funktionsförmågan till exempel på grund av en olycka eller försämrat hälsotillstånd. Varje fullmakt skraddarsys helt enligt din vilja och den är ett levande dokument som kan ändras under tiden.

Bodil Wiklund är senior jurist på Ålandsbanken och har hjälpt många av bankens kunder att formulera intressebevakningsfullmakter.

– Det vanligaste är att skriva in vad som får göras med ens fasta egendom, till exempel bostad och sommarstuga. Kan de säljas eller vill du kanske ge dem till någon av dina barn som ett förskott på arv, säger hon.

Om du äger aktier och andra värdehandlingar kan du skriva in om de ska kunna säljas eller överlätas till någon annan. Du kan också ta med mindre och mer specifika detaljer, till exempel om du vill fortsätta att ge regelbundna gåvor åt dina barn och barnbarn, och vad de får kosta.

– En del är mycket specifika och skriver till exempel in hur deras husdjur ska tas om hand eller att de vill gå på olika behandlingar, såsom massage en gång i veckan.

LISTA VILKA DU VILL ATT FÖRETRÄDER DIG

När du skriver en fullmakt bestämmer du vem du vill att ska sköta dina ärenden.

– Vi brukar rekommendera att du väljer tre personer som företräder dig – en huvudfullmäktig, en fullmäktig i andra hand och en ojävig ersättare som inte är din släkting. De har sedan ansvaret för att din vilja uppfylls enligt fullmakten, berättar Bodil Wiklund.

”Förhoppningsvis blir fullmakten bara ett dammig dokument som aldrig behöver sättas i kraft. Om inte, så är det ett av ditt livs viktigaste papper.”

Många väljer en partner och ett myndigt barn till de två första. Den tredje ojäviga personen ska förstås vara någon som man litar på och har förtroende för, till exempel en nära vän.

– Välj dem som känner dig bäst och vet att ta tillvara dina intressen. Skulle det mot förmodan ändras i framtiden så kan du byta ut personerna och skriva om fullmakten så länge du kan fatta egna beslut.

ETT STÖD FÖR NÄRA OCH KÄRA

Bodil Wiklund ser flera fördelar med en fullmakt.

– Det blir betydligt smidigare och ofta även känslomässigt lättare för dina anhöriga att hantera din egendom om du klart uttryckt din vilja. Om du inte har en

intressebevakningsfullmakt och har behov av sådan hjälp utses i stället en intressebevakare åt dig via myndigheterna. Utan fullmakten kan flera situationer uppstå där den befullmäktigade varje gång behöver söka tillstånd via myndigheterna för att kunna utföra vissa åtgärder – vilket tar tid och kostar pengar.

Fullmakten aktiveras genom att den närstående som utsetts till fullmäktige ansöker om att fullmakten ska fastställas hos Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata.

– Förhoppningsvis blir fullmakten bara ett dammig dokument som aldrig behöver sättas i kraft. Om inte, så är det ett av ditt livs viktigaste papper, avslutar Bodil Wiklund.

VILL DU OCKSÅ SKRIVA EN INTRESSEBEVAKNINGSFULLMAKT?

Boka tid hos Ålandsbankens jurister genom att skicka ett mejl till juridik@alandsbanken.ax eller fyll i kontaktformuläret längst ned på alandsbanken.ax/juridik.

BODIL WIKLUND
Senior jurist,
Ålandsbanken

Gryning vid horisonten

Under inledningen på hösten såg vi en tydlig förändring av riskaptiten och breda aktieindex i såväl USA som Europa tappade mark. Det har varit en ränteuppgång som satt press på investerare.

TEXT NIKLAS WELLFELT

VI NÄRMAR OSS SLUTET av en period av räntehöjningar, som pågått sedan inledningen på 2022. Då levde världen fortfarande i en nollräntemiljö präglad av extraordinärt låga, och på flera håll negativa, räntor. Sedan dess har tiderna snabbt förändrats. Ingen etablerad prognosmakare hade då i sina prognoser mejslat in hur högt inflationen skulle stiga och med vilken kraft

centralbankerna sedermera responderade.

Ur det perspektivet har världsekonomin klarat detta stresstest betydligt bättre än befarat. Men nu är vi nära räntetoppen. USA ligger först i konjunkturcykeln bland de industrialiserade västländerna. Samtidigt är det världens största och viktigaste ekonomi. Inte konstigt att utvecklingen där slår an tonen i finansiella marknader världen över. Konjunkturdata i USA har överraskat positivt under året vilket bidragit till en tydlig

uppgång i obligationsräntor. Amerikanska tioåriga obligationsräntor har under hösten handlats på de högsta nivåerna på 15 år, sedan före finanskrisen 2008.

MÖJLIG MJUKLANDNING I USA OCH EUROPA

Förhoppningar om en mjuklandning av den amerikanska ekonomin har ökat, men överdrivet stark statistik riskerar att provocera fram ytterligare penningpolitisk åtstramning, vilket har pressat upp

FOTO: ISTOCK/PABRADO/PHOTO

”Att räntorna sannolikt är färdighöjda bidrar till de ljusare utsikterna.”

obligationsräntor. Det var därför en viktig signal att den amerikanska centralbanken (Fed) lämnade styrräntan oförändrad vid sitt septemberråd. Att Fed avstod ytterligare räntehöjning, efter 1,5 år av kraftfull penningpolitisk åtstramning, indikerar att räntetoppen sannolikt är nära.

Trots tuffa räntehöjningar menar Fed att den amerikanska ekonomin visar solid tillväxt. Arbetsmarknaden har svalnat något, men fortsätter att vara stark. Men Fed understryker också att inflationen fortfarande är för hög. Centralbanken har justerat upp BNP-prognosen för kommande år. Däremot lämnas prognosen för inflationen i princip oförändrad, vilket tyder på att Fed räknar med att kunna ”mjuklanda” ekonomin.

Den europeiska centralbanken (ECB) höjde något överraskande räntan i mitten av september. Vi tolkar det dock som en mjuk, eller som det brukar skrivas i marknaden, duvaktig höjning. Detta understryks av att ECB säger att styrräntan har nått en nivå som kommer att ge ett väsentligt bidrag till att inflationen återgår till målet. Centralbanken har inte stängt dörren helt för nya höjningar och marknaden fortsätter att

prisa in en viss sannolikhet för ytterligare uppjustering av styrräntan. Vår bedömning är dock att detta var den sista höjningen från ECB. Nästa steg blir sannolikt en sänkning, kanske mot slutet av nästa år.

ÅTERHÅLLSAM RÄNTEPROGNOS

Den svenska Riksbanken annonserade sent i september en räntehöjning, vilken också kan ha varit den sista. Riksbankens prognos för räntebanan, som var något mer återhållen än väntat, indikerar att direktionen räknar med att det är mindre än 50 procent sannolikhet för ytterligare höjning. Det kan med andra ord väl vara så att det är färdighöjt. Inkommande statistik kommer att vara avgörande för räntepolitiken inför nästa räntemöte i november.

Liksom tidigare är Riksbankens bedömning att penningpolitiken behöver vara åtstramande under en längre period för att inflationen ska falla tillbaka och varaktigt stabiliseras nära målet på 2 procent. Banken indikerar att styrräntan successivt sänks med start först under andra halvåret 2025.

LÄTTNAD FÖR HUSHÅLLEN 2024

I takt med att den globala prisökning-

takten, förhoppningsvis, fortsätter att dämpas kommer sannolikt marknaden fokus att flytta från inflation och centralbankspolitik, till att i stället söka ledtrådar vad gäller konjunktur och efterfrågan 2024.

Lägre inflation, stabila räntor och en fortsatt stark arbetsmarknad borgar för stigande reala disponibelinkomster och en väsentligt gynnsammare situation för hushållen nästa år. Privatkonsumtion summerar till nära 70 procent av amerikansk BNP, varför hushållens efterfrågan sannolikt kommer att vara en viktig motor för tillväxten 2024. Vi tycker oss se ett tilltagande gryningsljus vid horisonten. Att räntorna sannolikt är färdighöjda bidrar till de ljusare utsikterna.

NIKLAS WELLFELT
Chefsstrateg på
Ålandsbankens Fondbolag

”Trots tuffa räntehöjningar menar Fed att den amerikanska ekonomin visar solid tillväxt. Arbetsmarknaden har svalnat något, men fortsätter att vara stark.”

MUSIK

VÄLSPELADE VARIATIONER

DEN ISLÄNDSKE PIANISTEN

Vikingur Ólafsson ger sig på Bachs erkänt svårspelade Goldbergvariationer i en ny inspelning för Deutsche Grammophon. Musikkritikerna är imponerade över Ólafssons virtuositet och han har fått stående ovationer i en pågående turné med över 80 konserter planerade runt om i världen.

LITTERATUR

KRYPTOKUNGENS HÅRDA FALL

MICHAEL LEWIS, FÖRFATTARE till titlar som *Moneyball* och *The Big Short*, började 2021 närgånget följa kryptobörsen FTX:s excentriska grundare och vd Sam Bankman-Fried. Lewis anade inte att FTX bara ett år senare skulle vara bankrutt och att 8 miljarder dollar av kundernas tillgångar gått upp i rök. Bankman-Fried riskerar nu ett långt fängelsestraff. Läs om hans uppgång och fall i *Going Infinte: The Rise and Fall of a New Tycoon*.

RESA

GRÖN SKIDÅKNING I ALPERNA

GLACIÄRERNA I ALPERNA SMÄLTER i hastig takt och Europas skidorter ställer om för att säkra sin framtid. Saas-Fee i Schweiz satsar nu på att bli en koldioxidneutral skidort. Bilar är förbjudna inne i byn, skidbussarna har nollutsläpp och all el till byn och liftar produceras av lokal vattenkraft. Skidåkningen sker på hög höjd och är snösäker.

FOTO: ISTOCK/STEPHANE_JAQUEMET

TEKNIK

LYXIG INSTANT-KAMERA

DET ANRIKA TYSKA KAMERAMÄRKET Leica ligger högt upp på fotoentusiasternas önskelista. Priset brukar avskräcka, men nu lanseras Leica Sofort 2, en hybridkamera som både fungerar som digital- och polaroidkamera med möjlighet att printa bilder på fotopapper direkt ur kamerahuset. För modesta 380 euro kan du stoltsera med det ikoniska röda märket på kamerans framsida. Lanseras november 2023.

FOTO: ISTOCK/UPITET

WOW-FAKTOR

BARA I VEGAS

HÖGRE ÄN BIG BEN och bredare än två Jumbojets. The Sphere kallas byggnaden som blivit det senaste landmärket i Las Vegas. Den sfäriska byggnaden är täckt med LED-ljus som kan få hela ytan

att lysa upp och se ut som allt ifrån en jordglob till ett mänskligt öga. Även inomhus är väggarna täckta med LED, vilket skapar shower utöver det vanliga. The Sphere invigdes i september då rockbandet U2 spelade för 17 000 sittande gäster med en spektakulär visuell show. Avicii Arena (Globen) i Stockholm får se sig omkörd.

HOTELL

LUMMIGT JAPANDI-HOTELL

JAPANDI KALLAS DESIGNTRENDEn att mixa japansk med skandinavisk estetik. Kanske det bästa stället att uppleva det just nu är på nyöppnade Trunk Hotel Yoyogi Park i Tokyo. Hotellet ligger strax intill den lummiga och fridfulla Yoyogi-parken och har en rofylld infinity-pool för dig som vill slappna av mitt i den hektiska storstaden.

DRYCK

PROSECCO UTAN PROCENT

TRENDE MED

alkoholfria drycker fortsätter i oförminskad kraft. Oddbird Spumante är ett mousserande alkoholfritt vin gjort på italienska druvan Glera som även används till Prosecco från Venetien. Bubblande lätt med smaker av päron, honungsmelon och citrus. Perfekt till de kommande helgerna i vinter.

POPEKONOMI

TAYLOR SWIFT-EFFEKTEN

ÖVER 2 MILJARDER DOLLAR beräknas artisten Taylor Swifts pågående världsturné generera i biljettförsäljning. Inte nog med det, konsertfilmen från turnén spelade in 130 miljoner dollar bara under premiärhelgen. Popstjärnans framfart har nu fått ekonomer att mynta begreppet Swiftonomics. Konserterna lyfter nämligen städernas och hela regioners ekonomier när fans spenderar stora summor på hotell, resor, mat och dryck.

Enda stoppet i Norden under turnén blir i Stockholm med tre konserter på Friends Arena 17–19 maj 2024.

FOTO: GETTY IMAGES/AMY SUSSMAN/STAFF

DRAMA

FINANSKRIS ÄR BÄST PÅ FILM

The Big Short nominerades till fem Oscars och vann för bästa manus.

Lärorikt, spännande och till och med kul. Många filmer har skildrat händelserna kring finanskrisen 2008, här är de som kanske lyckats allra bäst.

1. MARGIN CALL (2011)

Av många ansedd att vara den bästa "Wall Street-filmen" någonsin. Utspelar sig precis i inledningen av finanskrisen. En ung analytiker på en amerikansk investmentbank kommer över information som visar att företaget och dess anställda står på gränsen till undergång. Vi följer ett gastkramande dygn av desperata beslut och extrema metoder när nyckelpelarna försöker rädda sig från katastrofen.

2. INSIDE JOB (2010)

Dokumentärfilmaren Charles Fergusons djupdyker i mekanismerna bakom finanskrisen. Matt Damons röst guidar oss genom ett nät av korruption och egenintressen inom finansbranschen, politiken och den akademiska världen och visar dess katastrofala konsekvenser. Filmen vann en Oscar för bästa dokumentärfilm 2011.

3. THE BIG SHORT (2015)

Adam McCays underhållande dramakomedi om fyra opportunisterna som förutspår hur de så kallade subprimelånen riskerar spräcka bostadsbubblan och samtidigt ser en möjlighet att tjäna pengar på den kommande kraschen. Tempot är högt, tonen uppskruvad och kul trots det dystra ämnet. Nominerades till hela fem Oscars och vann för bästa manus baserat på förlaga.

ÖSTERSJÖKONTOT – FÖR FRISKARE HAV

ÖSTERSJÖKONTOT ÄR ETT SPARKONTO som ger dig ränta från första euron. Förutom 6 avgiftsfria uttag per år kan du via våra digitala tjänster göra obegränsat antal överföringar utan avgifter. Du öppnar enkelt ett Östersjökonto via Internetkontoret. Där kan du även lägga upp återkommande betalningar till kontot eller öppna ett Östersjökonto till dina barn. Kontot kan inte kopplas till kort.

Kontot har ytterligare en fördel – via Östersjöprojektet donerar vi årligen upp till 0,2 procent av insättningarna på Östersjökonton till naturskydds- och miljöprojekt kring Östersjön.

VISSTE DU DET HÄR OM DITT ÖSTERSJÖKORT?

Världens första betalkort som beräknar koldioxidavtrycket på dina kortköp med hjälp av Åland Index. Följ din miljöpåverkan i Mobilbanken och få hjälp att konsumera medvetet.

KORTET ÄR HUVUDSAKLIGEN tillverkat av hållbart odlad åkermajs (85%). Råmaterialet är alltså förnybart och icke oljebaserat. Restprodukten tas tillvara genom att proteinet används till djurfoder och stärkelsen för industriellt bruk.

Jämfört med vanliga plastkort är våra kort snällare för miljön gällande både material och produktionsprocess. För att vara exakt – till höger ser du hur mycket bättre jämfört med ett vanligt plastkort.

1. Användning av icke-förnybart material: 82% bättre (7,5 g => 1,38 g/kort)
2. Total energianvändning: 26% bättre (1390 kJ => 1028 kJ/kort)
3. CO₂e-avtrycket: 66% bättre (67,0 g => 22,9 g/kort)

LOGGAR DU IN MED QR-KODEN TILL INTERNETKONTORET?

KUL ATT DU ANVÄNDER QR-KODEN för att logga in till Internetkontoret. Det du behöver tänka på är att regelbundet även logga in i Mobilbanken. e-ID blir nämligen inaktivt om du använder det endast för att logga in till Internetkontoret med hjälp av QR-koden. För att undvika detta och slippa aktivera e-ID på nytt behöver du logga in i Mobilbanken en gång varannan månad. Men vi rekommenderar att du gör det oftare än så – eftersom du kan göra en stor del av dina dagliga bankärenden där, oavsett om du är på stugan, i båten eller hemma i soffan.

PS. Du kan numera även bekräfta e-betalningar och logga in till MinSkatt med hjälp av QR-koden!

KORTVETT

FOTO: ISTOCK/BAWISON

DU ANVÄNDER SÄKERHETS BÄLTE i bilen, hjälm när du cyklar, men hur är det med ditt betalkort? Med mycket enkla knep kan du ytterligare öka säkerheten för ditt kort.

Logga in i Mobilbanken eller på Internetkontoret och justera ditt korts säkerhetsgränser och regionbegränsning med några få klick. Du bestämmer alltid själv hur stora köp och uttag som kan göras med ditt kort, och i vilka regioner.

Gränserna kan du självklart ändra så ofta du vill. Slå dessutom på aviseringar för kortköp – om ditt kortköp nekas får du orsaken i realtid. Dessutom får du veta om någon använder ditt kort utan lov. Enkelt, helt enkelt.

P.S. Glömt bort kortets PIN-kod? Den ser du i Mobilbanken och på Internetkontoret.

VILKEN AV VÅRA RÄNTEFONDER PASSAR DINA BEHOV?

Ålandsbankens utbud av räntefonder erbjuder flera alternativ eller kombinationer av risknivåer och förväntad avkastning, beroende på varje investerares aktuella behov och riskaptit.

ÅLANDSBANKEN KORT FÖRETAGSRÄNTA – BÄSTA NORDISKA KORTRÄNTEFONDEN 2023 (REFINITIV LIPPER FUND AWARDS)

Fonden är en mycket kortfristig lågriskfond med en genomsnittlig löptid på endast cirka ett år. Den aktuella förväntade avkastningen är över 5 procent.

ÅLANDSBANKEN EURO BOND – BÄST I NORDEN 8 ÅR I RAD (REFINITIV LIPPER FUND AWARDS 2014–2021)

Fonden har en imponerande avkastningshistorik på 24 år. Fonden har en något längre genomsnittlig löptid på cirka 2,5 år och 4-stjärnor från analysföretaget Morningstar. Euro Bond en tydlig exponering mot nordiska investeringar.

ÅLANDSBANKEN GREEN BOND ESG – 4 MORNINGSTARSTJÄRNOR

Fonden har tilldelats Svanenmärket för sina hållbara och ansvarsfulla investe-

ringar. Fonden har hållbara investeringar som investeringsmål och den klassificeras därför som en mörkgrön eller artikel 9-fond enligt EU:s SFDR-förordning.

ÅLANDSBANKEN EURO HIGH YIELD – 3 MORNINGSTARSTJÄRNOR (3 ÅR)

Fonden har varit verksam i 18 år och det nuvarande portföljförvaltningsteamet har varit involverade i förvaltningen under hela denna tid. Fonden investerar i företagsobligationer med lägre kreditbetyg, vilket innebär att den förväntade avkastningen också är hög – för närvarande nästan 8 procent.

FOTO: ISTOCK/ORIENTFOOTAGE

*Fonderna förvaltas av Ålandsbanken Fondbolag Ab. Publikationen är att betrakta som marknadsföringsmaterial. Syftet med denna publikation är att ge allmän produktinformation och den kan utgöra en av flera källor för ett investeringsbeslut. Ytterligare information på svenska, inklusive faktablad och fondprospekt, hittar du kostnadsfritt på Ålandsbankens webbplats www.alandsbanken.ax samt på Ålandsbankens kontor. Notera att alla investeringar i fonder innebär en risk. Historisk utveckling är ingen garanti för framtida avkastning. Värdet på en fond, och den avkastning som genereras, kan både öka och minska i värde och en investerare kan förlora hela eller delar av det insatta kapitalet.

Kontakta oss

Ålandsbanken Abp

HUVUDKONTOR

Nygatan 2, Mariehamn, Åland
0204 29 011 (växel)
www.alandsbanken.ax

AFFÄRSOMRÅDET ÅLAND

Direktör Mikael Mörn
0204 291 959
mikael.morn@alandsbanken.ax
Nygatan 2, Mariehamn

PREMIUM BANKING

Avdelningschef Johan Alm
0204 291 192
johan.alm@alandsbanken.ax
Nygatan 2, Mariehamn

PRIVATE BANKING

Avdelningschef Henrik Fagerholm
0204 291 921
henrik.fagerholm@alandsbanken.ax
Nygatan 2, Mariehamn

FÖRETAG

Avdelningschef Peter Winberg
0204 291 301
peter.winberg@alandsbanken.ax
Skarpansvägen 29, Mariehamn

CORPORATE BANKING

Avdelningschef Johnny Rosenholm
0204 291 994
johnny.rosenholm@alandsbanken.ax
Nygatan 2, Mariehamn

JURIDISK RÅDGIVNING

Avdelningschef Linda Franklin
0204 291 975
linda.franklin@alandsbanken.ax
Nygatan 2, Mariehamn

CITYKONTORET

0204 29 011
Nygatan 2, Mariehamn

GODBY, FINSTRÖM

0204 291 660
Von Knorringsvägen 1

KUMLINGE

Samarbete med Åland Post Kumlingeby

KÖKAR

Samarbete med Åland Post Karlby

Läs mer på:
alandsbanken.ax

Det är bara en inställningsfråga

Redan i 15-årsåldern ville han bli författare. På fritiden kopplar Sebastian Johans gärna av med bastu, italienskt vin och en tv-serie. Han köper många böcker, men bästa investeringen har varit familjens katt.

SEBASTIAN JOHANS

Ålder: 45

Bostadsort: Uppsala

Bakgrund: Författare, kulturjournalist och konstkritiker.

Aktuell med: Romanen *Döden och Kerstin* samt som mottagare av Ålandsbankens kulturpris 2023.

Vad är du riktigt bra på?

Eftersom jag inte kan så mycket måste jag svara skriva. Och att läsa. Jag är bra på att läsa också.

Vilken är din sämsta egenskap?

Efter en liten omröstning bland dem som lever omkring mig vinner mitt dåliga morgonhumör.

Vilken personlig egenskap värderar du högst hos andra?

Snäll uppriktighet och snabbhet, i en kombination.

Vilken talang skulle du helst vilja ha?

Jag är enormt omusikalisk, och det vore trevligt att till exempel kunna stämma en gitarr på gehör, vilket är helt omöjligt för mig.

Vad är ditt motto?

Det är bara en inställningsfråga.

Vad saknar du mest från Åland när du är i Sverige?

Känslan av att vara på rätt plats.

Vad är bästa motmedlet mot skrivkramp?

Att inte tro att det ska vara lätt, och därför sitta kvar.

Om priset inte var en fråga, vilket konstverk skulle köpa?

Då skulle jag slå till på en liten röd datum-målning av den japanska konceptkonstnären On Kawara.

Hur kopplar du av?

I bastu i Västerånga och i soffan med en för dyr nebbiolo och en tv-serie jag sett förut.

Vad avskyr du allra mest?

Listan kunde bli lång, men människor som går i grupp är en bra början.

Vad är du mest rädd för?

Allt det vanliga, som att något ont ska hända min familj, och förstås världens jävlighet i största allmänhet. Människor som går i grupp funkade förresten bra här också.

Vad är det lyxigaste du unnar dig?

Det händer att jag ensam sätter mig på en finkrog och tar en avsmakningsmeny över en pocketbok, men då handlar det oftast om en rättfärdig belöning. Jag köper också många böcker.

Vad anser du vara den mest överskattade dygden?

Rättrådighet är i varje fall den mest missbrukade. Måttfullhet är inte heller så kul.

Vad går på repeat på din spellista?

Mitt nästa romanprojekt kräver av någon anledning att jag lyssnar mycket på Pulp.

Podd, film, tv-serie eller bok du vill tipsa om?

Jag ska precis börja läsa den ukrainska poeten Ljuba Jakymtjuks *Aprikoser i Donbas* och är ganska säker på att den kommer att vara fantastisk.

Vilken är din bästa investering?

Vår katt Claude kostade en bra slant, men vi skulle inte sälja honom för tjugo gånger pengarna, och det är ju en bra värdeökning.

Vilket råd skulle du vilja ge till ditt 20-åriga jag?

Du vet inte riktigt allt, och njut av cigaretterna för du ska snart sluta röka. Eller förresten: Ju snabbare du lär dig att det är roligt att ha tråkigt, desto bättre!

När och var är du lyckligast?

Lycka är ett lite kontraproduktivt begrepp, men jag är nöjd när allt flyter på som det ska. Och ibland när jag vaknar på natten och hör den sovande familjen röra sig i sina sängar.

Vad är du mest stolt över?

Stolthet är ett konstigt begrepp som ligger lite för nära högmodet. Men barnen såklart.

Plånboken hemma? Inga problem.

Lägg till dina kort i en digital plånbok och betala smidigt med din telefon eller smartklocka istället. Alla Ålandsbankens kort kan kopplas till Apple Pay, Google Pay och Garmin Pay.

Ett smidigt och säkert sätt att betala, helt enkelt.

- ✓ Snabbt och smidigt
- ✓ Enkelt att ansluta
- ✓ Säkert

Läs mer på
alandsbanken.ax/digitala-planbocker

Vi går vår egen väg

ÅLANDSBANKEN

Är det din idé som kommer att rädda Östersjön?

Vi söker dig som har en idé som kan förbättra Östersjöns mående. Ansökningsomgången till Ålandsbankens Östersjöprojekt öppnar 01.01.2024. Vi delar ut upp till 550 000 euro till innovationer och idéer för att förbättra Östersjöns tillstånd. Hittills har vi donerat 4 400 000 euro till miljön.

Läs mer på ostersjoprojektet.fi

Vi går vår egen väg

ÅLANDSBANKEN